

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 .
Helyben háshoz hordva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 .
Videkre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 .

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a héti és
szombat utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kérésre visszavásárol
vagy megvásárolja nem vállalkozik.

Működésének és hirdetések
kiadóhivatalhoz intézendők.

Megyei adó ár 8 fillér.

NAGYVÁRAD, aug. 19.

Szent István.

Készen van a szobrod dicső szent királyunk s nemsokára ott állsz a világnak legszebb pidesztálján a budai bástyán, honnan végig lát majd szemed a messze végtelenig, a haza ezer éves földjén.

Mit érzel majd, ha szemed végig tekint ezer év után országodon?

Az a város, mely lábaid előtt terül el, melynek több a lakosa, mint egész magyar néped volt az 1000-ik évben, ez a fővárosunk.

Fejedelmek éltek a te udvarodban, de olyan palotáról álmodni se tudtak, a milyen százával egy sorban teszi ragyogóvá ezt a tündér várost.

Azok a nagy ablakos házak, üzletek, hol az egész világ terménye van raktáron, azok a rohanó vaskocsik, azok szállítják mesébe való gyorsasággal a világ sarkából mind azt, a mire szükségünk van, azok a torony magas füstölgő kémények egy nap alatt több munkát jelentenek, mint évek sora s azok a vakító fénypontok nappallá teszik az éjtt.

Látod a tüzt, melyet kemény nyaku néped imádott, most szolgálunk lett.

Kazánokat fűt, kocsikat hajt, gépeket mozgat, hogy szolgáljon nekünk.

Hadur kezéből kiszedtük a villámot, melytől reszketett harcra rohanó seregéd és lámpává szelidítettük, irásunkat, szavunkat viteljük vele.

Több a község az országban, mint a te idődben sátor s él magyar, áll Buda még.

Igy látja szemed, ha szét tekint a magas pidesztálról és bizonyára büszke öröm dagasztja ércz melledet itt az én helyem, az én népem között.

De ha lelked is leszáll közénk István király, a te lelki szemed még többet láthat.

Látod, hogy a tűz most is bálványisten, kinek millió rabszolgái görnyednek a nagy kéményű bálvány templomokban s ha csonka, béna, elsatnyult embereket látsz, ezek annak a bálványnak emberáldozatai ma is.

Azok a lámpák, bár szemünk nem bírja fényüket, oly sötét erkölcsi defektusokra szórják fényüket, hogy szinte kitér a szívből a bosszu indulatja, miért nem válik villámmá megint, miért nem sujt le a büntényekre?

Kár volt megszelidíteni a villámot addig, míg az ég haragját hívja ki az ember.

Egy világ minden terménye halmozódik össze raktárainkba, de hajh! nem úgy mint régen. Nem görnyedő követségek hozzák alázatos adóba, hanem vámtól fizetünk érte s mi fizetünk érte nálunk gyengébbeknek adót.

Azok a gyorsvonatok se vagyont hoznak az országba. Vándorló magyarokat visznek idegen föld tájra, nem hogy egy porba omlott Európa homlokán tomboljanak, hanem hogy bebocsájtást kérjenek idegen földön. Ezeket viszi a vonat és

nem hozza vissza őket, s ezeken kívül alkudozó minisztereket, kiket visszahoz.

Hatalmas palotákból áll a város, mintha idegen fejedelmekkel volna tele. Nem! Nincs fejedelem a városban, de idegen az van sok. Csak a palota tulajdonosok után kell tudakozódnia s hiszed-e, hogy a magyarok fővárosa ez lábaid előtt?!

Sok a község, falu, város és ahány annyi féle, él a magyar még, de ne menj oly messze amennyire szemed el lát magas pidesztálodról István király, mert ott már nem hallasz magyar szót.

És ahol magyar szót hallasz oda se igen menj. Ha megtudják, hogy katolikus voltál, még baj érhet.

Ünneped van ma. Nemzeti ünnep. A nemzetiségek tehát nem ünnepelnek. De az ünnepontok nagy száma meg ne ijesszen, nem mind idegen nemzetiségű az.

Ha látsz szántani, kaszálni, szemetet hordani, ott az Oláh Péter tiszteletes hivi ünnepelnek téged, akik magyar vallásuaknak mondják különben magukat.

Uram István király! a te idődben vagy 500,000-nyi volt a magyar, ma 17 millió, de azért a te idődben több magyar volt.

Ha így fogyunk, ha így változunk, nemsokára csodálkozva néz körül a te szobrod . . . s nem mi sóhajunk fel hol vagy István király, hanem te kérdezed — hová tűntél el én nemzetem, én jó magyar népem.

Szobrod álljon Budán, de lelked add belénk, hogy egymásra ismerjünk.

P—y.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZAJA.

Díjnokok között.

Írta: Kincs István.

Az ujságok annyit hirdetik, hogy az országban a díjnokok sztrájkra készülnek, hanem hát tessék elhinni, az nem igaz; ha a föld egyáltalában hordoz megelégedett embereket a maga hátán, akkor azok csak díjnokok lehetnek.

A boldogsághoz, tetszik tudni, a felséges római nép meghatározása szerint nem igen kell egyéb, mint a mindennapi kenyér meg egy kis komédia. No és hol az a díjnok, ki naphosszat egy forintot össze ne kormólna és egy órahosszat is bár komédia nélkül volna!

A kisvárdai járásbírói díjnokok — öten voltak összesen — legalább két koronát kerestek naponta s a komédiát maguk csinálták maguknak. Kiválasztották rendszeresen a legfiatalabb kollegát s annak a rovására akkorákat mulattak, hogy nem ritkán az albirák is a hasukat fogták nevetésükben.

Utóljára a törvényszéki elnök vezetett be maga egy bundást. Azt mondta, derék gyerek, tartania kell az édesanyját s azért a járásbíró jóakaratu figyelmébe ajánlotta. A járásbíró mindent megígért, az igaz, csak hogy mit ér egy járásbíró minden ígérete, mikor Gróf Bandi semmit sem ígért!

Bandi volt a legvénebbik napidíjas s mint ilyen, a többinek rettegett zsarnoka. Iskolát kettőt végezett, azért nem kellett attól félnie, hogy irnok is legyen valamikor belőle. Epen azért nem sokat törődött a minősítési táblázzal: azon szántott végig, a kin ő akart.

A törvényszéki elnök különben sem állott valami nagy kegyben előtte — mindig az irásával volt baja neki — azért előre látható volt, hogy a bundás vért fog izzadni mellette.

Első nap még nem bántotta. Csak úgy fél szemmel nézegette. Nem tetszett neki sehogysam a tizenhét-tizenöt esztendősi fiúnak a kenderszőke haja, az a méla nézése, naiv viselkedése. Szóval semmi se volt a gyerekekben, mi egy böcsületes díjnokra emlékeztetne. Mert hát a díjnokok rendszeren tíz esztendővel megelőzik pajtásaikat az iskolában: korábban fejlődik náluk a lélek, az akarat; az is okozza, hogy ha hamarabb belekóstolnak az életbe, tanáraikkal hamarabb összevesznek, az elméleti tanulás helyett a gyakorlati kalandokat kedvelik, szóval mihamarább kicsapják őket az iskolából, hogy sem érettségit tehetnének.

C-ahogy mindebből a fiuban szemer se volt meg.

— Hallja-e maga amice — tette föl neki a kérdést — hogy a hívják magát?

— Véghelyi Sándornak — emelte föl kékszemű a fiu.

— Ah?

Olyan furcsa nyomatékkal ejtette azt az „áh“-t, hogy a többi díjnok hangos hahotára fakadt nyomban. Mintha kiéreztek volna, hogy valami huncutság lakik a háta mögött.

— Tehát Véghelyi Sándor! — kezdte a vén díjnok újból.

— Igenis — volt a naiv válasz.

— Egyet ismertem én is, hanem az belefulladt a krumplilevesbe.

Általános kacagás követte ezt a rossz viczet.

— Igenis — erősítette Gróf Bandi — úgy van az szóról szóra, a mint mondtam — Véghelyi Sándor! hej, a világát, de sokat mulattam én vele Szárkirályon.

— Szárkirály? — emelkedett föl a fiu meglepődve — hiszen odavaló vagyok én is!

— No hát akkor! — hordozta körül diadalmasan tekintetét Bandi — nem megmondtam? apád volt ugy is.

— Apámat nem ismertem.

— De anyád csak megmondta, mibe pusztult bele apád?

— Anyám is meghalt kis gyerekkoromban.

— Itt van ni! — tört ki tettetett bosszúsággal a vén díjnok — mindjárt gondoltam, hogy a törvényszéki elnök hazudik.

A többi díjnokok arra a vakmerő nyilatkozatra ijedten bujtak aktáik közé. Ha valaki megtalálta hallani . . . A járásbíró ott ül a szomszéd szobában . . . még kidobják őket czakompak.

Hanem hát Gróf Bandi nem szokott meg-

Apponyi és a Kossuth-ünnep.

Hetek óta hasábos közlemények jelennek meg a fővárosi és vidéki hírlapokban egyaránt arról, hogy részt vesz-e Apponyi a Kossuth születése 100 éves évfordulójának ünnepén, vagy sem, s ha igen, hivatalosan-e, vagy csak mint magán ember. A találgatásoknak vége hossza nem volt. Az egyik „biztos forrásból” arról értesült, hogy Apponyi nem hajlandó a függetlenségi párt abbéli óhajának eleget tenni, hogy a képviselőház hivatalosan küldöttségileg vegyen részt az ünnepségeken, a másik lap pedig éppen ennek ellenkezőjéről nyert értesítést a „legbiztosabb forrásból.”

Most aztán ütött a találgatások végórja. Mint fővárosi tudósítónktól értesülünk, Apponyi értekezett a függetlenségi párt alelnökével Tóth Jánossal és hosszabb eszmecsere után Apponyi kijelentette, hogy az ünnepségeken, mint a képviselőház elnöke hivatalosan vesz részt, a képviselőház küldöttségét vezetni, s Kossuth sírjára a képviselőház nevében koszorút fog helyezni.

A francia kulturharc.

Franciaország északnyugati része valóságos harcban van a hatóságokkal, melyek a kongregációs rendeket végrehajtják. A falvak lakosai a legkomolyabb ellentállást fejtik ki. Ehhez járul még az, hogy néhány tiszt megtagadta az engedelmességet és nem akarja a katonákat a zárdák ellen vezényelni. Tegnap is egy őrnagyot tartóztattak le hasonló cselekedet miatt. Ez mind komoly jelenség, mindazonáltal a kormány még mindig késik levonni belőle a következményeket.

Oláh Péter pásztor.

Lelkipásztor volna Oláh Péter uram, még pedig kálvinista, a ki bizonynyal igen kemény hangon szokott dicskedni az ő rettentetlen magyarságával.

Ez a nagy magyarság azonban nem gátolta Oláh Péter pásztorot abban, hogy tavaly

Szent István király napján hiveinek ne ajánlja a szántást és vetést, mert hát ő neki Szent István nem imponál. S hogy megmutassa mennyire nem imponál, kapta magát és egész nap trágyát hordatott.

Az egyszerű csendőrökben több tisztesség tudás volt, mint Oláh Péter uramban s feljelentették az ünneprontó ref. lelkészt és a többieket. A zsádányi járásbíró el is ítélte valamennyi ünneprontót, köztük első sorban Oláh Pétert, mint felbujtót.

Az ítélet azonban a kassai tábla elé került, mely a törvénysértő lelkipásztort törvénysértő hiveivel egyetemben felmentette. Indokolásában arra a csodálatos következtetésre jut, hogy Szent István napján csak az ipari munkának kell szünetelnie, nem pedig más munkának is. A kassai tábla bölcsessége szerint mezei munka csak vasárnapokon van tilva.

Ez a törvénynek olyan világos elcsavarása, a milyent csak a magyar állam esküdt ellen-sége, valami hazafiatlan pároszláv eszelhet ki. Szent István napja épp olyan munkaszünet, mint a vasárnap, sőt még több, mert nemzeti ünnep, első királyunknak, államunk igazi megalkotójának emléknapja. A ki ezt a napot megszentelteti, az a magyart bánja meg. Ha pedig magyar ember teszi, pláne magyar lelkész, akkor egy sorba helyezte magát Lucacui és társaival.

Gratulálunk Oláh Péter uramnak a díszes társasághoz! S ha a kassai tábla ezt az urat felmentette, akkor ugy a jogászi okoskodásával, mint hazafisságával — szégyelheti magát.

Hirek Franciaországból.

Francia lapokból. —

A Croix lefoglalása.

Régen szálla volt már a francia szabadkőművesek szemében a legnagyobb francia katolikus napilap, a *Croix*.

Ezt a lapot 23 évvel ezelőtt az assumpcionistaisták alapították. Mikor a kongregációkról szóló törvényt készítették, az assump-

cionistaisták eladták a lapot összes felszerelésével együtt *Teron-Vrau* Pálnak, aki mint világi, a vállalatot továbbra is fenntartotta. Hiába hozták a törvényt, az a *Croixra* többé alkalmazható nem volt.

Hanem ez Combesékat legkevésbé sem zavarta. Céljuk volt a *Croix* megsemmisítése s erre nem válogattak az eszközökben.

Pár nappal ezelőtt megjelent az ügyész a lap kiadóhivatalában és a kerületbeli békebíró kíséretében kijelentette, hogy a nyomdát zár alá veszi. Iadokul azt hozta fei, hogy *Feron-Vrau* voltaképpen strohmann, a nyomda valódi tulajdonosai az assumpcionistaisták.

Hogy ez szemben szedett hazugság, azt *Feron-Vrau* rövidesen okmányokkal bebizonyította; nyilván beigazolta, hogy a *Croix* nyomdájának egyedüli és valódi tulajdonosa csak ő és senki más. Egyuttal méltó felháborodásában erős hangon meg neki a kormánynak, melynek eljárását nyilvánosan törvénysértésnek és rablásnak bélyegzi.

A *Croix* nyomdájának zár alá vételével a francia kormány megsértette a sajtószabadság nagy elvét. Ezt így fogják fel az összes francia lapok s pártkülönbség nélkül valamennyien helytelenítik szabadkőműves kormány törvénygazdálását.

Ha a kamara összeül, ez ügyben sürgős interpelláció fog történni.

A kormány láthatólag megijedt a nem várt következménytől, mert a *Croix* a bírói zár daczára ép oly vigan megjelenik ma is, mint megjelent eddig s tovább is rendületlenül védi a katolikus érdekeket.

Törvényszegő ügyész.

A kormány példáját követik az apró patkányok: a szabadkőműves uralom alázatos szolgálói.

Lyonban történt, hogy a felebbviteli törvényszék törvénytelennek jelentette ki egyik szerzetesi iskola bezárását s elrendelte, hogy az iskolára tett állami pecsét azonnal levétessek.

Mikor azonban a pecsétet le akarták venni, megjelent az államügyész és kijelentette,

ijedni a maga árnyékától. Csak azért is mérészen folytatta.

— Hazudott bizony! vagy nem hazugság, mikor avval állít be, hogy ez az őcskös az anyját kénytelen tartani, mikor nincs is a per-néhájdernek?

— Azért van — ellenkezett emelt fővel a fiu — van második anyám.

— Ne járasd a szédát, mikor én beszélek. Valami ráncos vénasszony fölnevelt, annyit az egész.

Egyik másik kollega már újból próbált vihogni.

— Ne bántsa ön az én anyámat — pattant föl önérettel a buudás.

— Fújd föl, számér, dehogyan bántom — válaszolt Gróf Bandi — köszönd meg neki, hogy felnevelt, nem bánom. Kevés olyan bolond akad ugyis macapság. Hanem azt elmondom, ha kíváncsi vagy rá, apád hogyan fulladt bele a krumpliba . . .

— Halljuk! halljuk — szólalt meg minden sarokban egy egy dijak.

Véghelyi Sándor dolgozni kezdett. Lehajította fejét. Nem mert, vagy talán nem tudott kikezdeni avval a szemtelen emberrel.

— Czudar legény volt az öreg — mesélte Gróf — ugy ivott, mint valami esőcsatorna. Még engem is lefőzött. Sokszor vertük föl együtt vele a kocsimáros házat. Hogy azután megitta a házat mind a tizenkilencz holdastul, csöppet sem csudáalom. Jól tetto különben; egyszer élünk a világon, ha nekem lett volna, én is utána csinálom.

— S mikor már mindenét megitta, akkor mit csinált? — kérdezte egyik dijak.

— Újból ivott: mások fizettek neki.

— Te? — kockázaltatta meg a kérdést egy idősebb kartárs.

— En is, meg más is.

— Attól hiszen felkopott volna a torka, mit te fizettél neki — gonyolódott az előbbi.

— Bolond — vágott vissza Gróf Bandi — az én édesanyám szegény asszony volt már, annak a birtokából ugyan nem tellett, de mégis segitettem az öregnek, hogy pár literre szert tegyen, akkor azután én is ittam vele.

— És hogyan segitetél?

— En ajánlottam a fogadásokat.

— Miféle fogadásokat?

— No hát természet, hogy három liter borért az öreg Véghelyi fölmaszik a legmagasabb nyárfára. A parasztek tartották.

— És Véghelyi?

— O fölmaszott. A három litert azután kicsielekedtük közös akarattal.

— Hát aztán?

— Aztán meg öt literért megfürösztöttük télen a patakban. Kutya baja sem esett. Megnyert minden fogadást, csak a krumpliba törtt bele a bicskaja.

— Hogy hogy?

— Abba fogadott, hogy száz darabot megesszik egy végre.

— Sülvé?

— Felét sülvé, felét főve.

— No és?

— Hetvenhárom leszaladt, jobban mondván annyit leeselekedett a torkán, de a hetvennegyediknél megpukkadt. — Ez volt a szegény öreg vége.

Általános jókedv jutalmazta az elbeszélő fáradságát, csak Véghelyi Sándor nem szól egy hangot is. Irt, dolgozott, mintha nem is ő akarták volna bántani.

Mára különben békét hagytak neki.

Másnap azonban Gróf Bandi megint belebotlott.

— Hallja-e maga, csimasz — gorombászkodott vele — járt maga talán iskolába is?

— Valamelyest — volt a hideg válasz.

— Elemibe vagy latinba is?

— Latinba is.

— Csudáalom, igazán csudáalom.

— Miért csudálad? — kérdezte Bandi másodlegöregebb kollégája.

— Mert nincs olyan böcsületes formája, hogy érdemes lett volna kicsapni. En második iskoláskoromban már rendőroket vágtam földhöz, de ez?

— Nem volt ok rá, hogy kicsapjanak, — vetette oda önérettel a fiu — én böcsülettel elvégeztem a hetedik osztályt.

— A hete . . . hetedik osztályt? — köböltölte Gróf Bandi csudálkozva, mikor aztán kissé magához tért kiméltlenül folytatta — mondd azt őcsém, egy kerge birkának, de ne énnekem. A hetedikből jegyzőnek mehet az ember, nem pedig dijaknak.

— De én dijaknak mentem — hangsúlyozta a fiu határozottsággal — mert én tovább

hogy a pecséteket eltávolítani nem engedi s az iskola újra megnyitását karhatalommal is megakadályozza.

Igy történt meg Franciaországban az a fura eset, hogy a törvény védelmére törvényesen hozott bírói ítélet végrehajtását megakadályozza a törvénynek állásánál fogva hivatott őr: az államügyész.

Saint-Rémy alezredes.

A vallásüldözésnek van már két katonai áldozata is: *Saint-Rémy* alezredes és *d'Ouince* kapitány. Mindkettőnek az a bűne, hogy nem rántottak kardot gyöngé apácák, védtelen nők ellen. Ezért a lovagias francia nemzet körmánya mind a kettőt fogságra vetette.

A kormány azonban félt a közvélemény haragjától s a foglyok tartózkodási helyét titkolni igyekezett. Hivatalos lapjaiban azt hirdette, hogy Belle-Isleben vannak a foglyok, a kik pedig Port-Louisban voltak elzárva.

Saint-Rémy alezredes neje jutott nyomára annak, hol van férje voltaképpen börtönben s így pattant ki a titok. Az alezredesné persze rögtön Port-Louisba utazott, hogy férjével beszélhessen.

Felsőbb parancsra ezt is megtagadták. Egyáltalán a vár a két fogoly ottléte óta osztrómállapotban van s idegen még csak nem is közeledhetik hozzá.

Bretagne hősei.

Nem csoda, ha ilyen körülmények közt az elkeseredés nőtön nő. Bretagneban már felkelés szélén állanak.

Egy párisi újságíró érdekes részleteket tesz közzé bretagnei utazásából. A nép egyes községekben valósággal katonailag szervezkedett a szerzetesrendek védelmére s készek vértüket ontani, ha megtámadnák őket. Dacára annak, hogy nagyszámu katonaságot csoportosítottak, a szabaddóműves kormány egyelőre még nem meri magára venni a polgárháború megindításának felelősségét s a lakosság csak néma gyűlölettel néz farkasszemet a katonasággal.

A harag és elkeseredés óriási. Combesot nevének nem ismerik, csak úgy emlegetik, »az a gazember!« (canaille.)

Lesneven, Folgoet, Ploudaniel, Saint-Méen községek a mozgalom főfészkéi.

Ide juttatta Combes Franciaországot rövid pár hónap alatt.

A hivatalok vasárnapi szünetjéről.

Ezelőtt 50 esztendővel még nem volt vasárnapi munkaszünetünk; — földmivelők, iparosok, kereskedők kedvük szerint dolgozhattak volna egész vasárnap és ünnepen, csupán a tisztviselőkre nézve volt köteles a templombajárás, hogy az által »Isten dicsőítésében a lakosságnak jó példával előlmelessenek«.

Az erről intézkedő 1852. október 15-én kelt főispáni rendelet a következő:

Cs. kir. megyei főnök nagys. *Ravazdy* látván
urnak

Helyben.

Tekintettel az ünnep és vasárnapok megtartása iránt fentálló legfelsőbb rendszabályokra elhatározatott, hogy a normánapokon u. m. *Karácsony, Husvéth, Pünkösöd, Urnap, Gyümölcsoltó boldog asszony, és Kisasszony napján*, továbbá *Szent István napján* a hatóságoknál s hivataloknál vagy azokon kívül nem szabad dolgozni, más vasárnap- és ünnepnapokon pedig a hivataloskodás délelőtti 11 órákor kezdődik mi által alkalom adatik az álladalmi tisztviselőknél, hogy tartozó köteleességek szerint a nyilvános isteni tiszteleten, vasárnap és ünneppapokon a nagymise bevégeztével az egyházi szónoklatokon is, melyek az isteni tisztelet lényeges részét teszik a nép serkentésére és saját épületekre jelen lehessenek s ez által a lakosságnak az Isten dicsőítésében jó példával elől melessenek.

A megyei hatóságok előjárói s tisztviselői, amennyiben katolikusok, vasárnap és ünneppapokon a nyilvános isteni tiszteleten az illető főtemplomban a részökre kijelölendő kitűnő saját helyeiken tartoznak megjelenni.

Ugy szinte rendelkezik, hogy az érdeklött napokon a nyilvános isteni tiszteleten a mezővárosok és helységek katolikus előjárói szinte testületben elkülönözött helyen megjelenni tartozzanak s miután tapasztaltatik, miként a helységekben s kisebb mezővárosokban a község ügyei va-

sárnap és ünneppapokon, — minden tekintet nélkül arra, hogy e miatt sok ember a nyilvános isteni tiszteletbeni részvételtől visszatartatik — tárgyaltnak, ezen vizsgálás állapot czélszerű tilalom által megszüntetendő.

Egyébiránt az álladalmi tisztviselők a nyilvános isteni tiszteleten ájtatosság s épületességgel veendének részt, mert az isteni szolgálaton megjelenésük csak akként fog jótékony hatással lenni.

Miről nagyságodat a cs. kir. helytartóságnak folyó hó 6-án 19384. sz. a. kelt leirata folytán oly meghagyással értesitem, hogy ezen rendelet pontos megtartása felett szorgalmasan őrködjék.

Nagyvárad október 15-én 1852.

Döry, m. k.

Igy kellett régente az ünnep és vasárnapokat megünnepelni. Tisztviselő kivétel nélkül a templomba vonultak és pedig nem kényszerűségből, vagy feltűnési vágyból, hanem saját lelki megkönyebbülésükre, ki-ki a saját felekezetének Isten házába. Pedig nem írták ki a lapok a templomban lévő »notabilitások« neveit.

De tulajdonképen nem erről akarunk szólni, hanem a hivatalok vasárnapjairól és ünnepeiről. A fenti rendelet »az ünnep- és vasárnapok megtartása iránt fentálló legfelsőbb rendszabályok«-ra hivatkozik. Ezeket talán el-
törölte a vasárnapi munkaszünetről szóló törvényezik? Vagy talán kivette a gyakorlatból a — liberalizmus? — A hivataloknak ma nincs szünetjük.

Kezdődnek, mint akármelyik közönséges munka nap d. e. 8—9 órákor és végződnek 11—12 órákor. A hivatalnoknak, tisztviselőnek ennél fogva egyszerűen le kellett szoknia a templomba járásról s nem hogy példával járhatnának elől, de saját maguknak sem szerethetnek egy kis lelki megnyugvást, lelki erősítést.

Hány kisebb és nagyobb rangu hivatalnok köszönheti boldogtalan családi életét, romlását, valástalanságának, templomkerülésének?

Megboldogult Baross Gáborunk, ha tovább él, bizonyára talált volna módot pl. a postának vasárnapi munkaszünetjére is s ha egyik állami hivatalba beférkőzhetett volna a vasárnapi munkaszünet: idővel bizonyára minden hivatal szünetelt volna.

Eltekintve a vallásosság hanyatlásától s az ebből kifolyó sokféle családi, gyermeknevelési és társadalmi ferdeségektől, csupán csak az emberi jog egyenlőséget tekintve: idején való, czélszerű és üdvös cselekedet lenne a vasárnap és ünneppapok megünnepelését a hivatalokban újra divatba hozni, vagyis a vasárnapi munkaszünetet a hivatalokra is kiterjeszteni.

Nagyvárad — állatvásárok nélkül.

Sok szó esett az utóbbi időben a kiegyezéssel kapcsolatosan arról, hogy az osztrák sógorok a magyar gazdaközön-séget az önálló vám kérdésében azzal is sakkban akarják tartani, hogy az állategészségügy — szerintük — nincsen nálunk olyan szigorral ellenőrizve, amint kellene s még a törvény keretén belül is minden pillanatban sorompót állítanak a magyar marha kivitele elé.

Pedig a tapasztalat azt mutatja, hogy a magyar földmivelésügyi minisztérium és ennek közegei a legszigorubbantartják azt a törvényt, amely tagadhatlanul a tulságig szigorú.

akarok tanulni. Magánuton végzem a nyolczadikat, fönntartom magamat s szegény anyámnak is küldhetek segílyt.

— Krumplit talán? — szólt bele a legközelebbi szomszédja.

— Csak magának jusson arra — tette hozzá egy másik.

— Kutyát se tudsz tartani, nemhogy szálleket segílyezhetnéi — kontrázott a harmadik.

— Megezem, amit aunk a vén asszonynak küldesz, — adta rá a tromfot Gróf Bandi.

Véghelyi Sándornak arra a sok megjegyzésre nem volt szava. O irt — dolgozott.

Attól a naptól fogva pedig sokat bántották keserítették: ő volt vesszőparipája mindenkinek s épen mert a legdurvább sértéseket is szó nélkül zsebredugta, a végén már a hivatal-szolga is fölébe próbált kerekedni.

A következő hónap elsején történt, hogy utalványt adott a hivatal-szolgának, vigye a postára. A solga megsodorintotta a bajuszát s azt mondta:

— Talán jó lenne ha félhónapig magán-nál tartanám, Véghelyi ur? Hátha arra megbánja, a miért ezt a tíz forintot elküldötte.

— Adja ide, öreg, én megörzöm azt a pénzt — mordult a solgára Gróf Bandi s kikapta kezéből az utalványt.

A dijnokok hatalmas nevetésre gyujtottak. Mert Gróf Bandi és pénzt megörzöni! Inkább kecskére káposztát, mint annak az embernek kezére bankót.

A vén dijnok mosolyogva nézte meg a címzést az utalványon, hanem a mint elolvasta,

a mosoly megfagyott ajkain. Ozvegy Gróf Ferencznének, az ő tulajdon édesanyjának szólt ez Szárkirályra, annak a szegény asszonynak, kíről ő mint édes fia megfelekezett; neki nem jutott esztendőnk során keresztül egy garas szegény édesanyjának fölségélyezésére, hanem a a fiu, kiből ők bolondot akartak csinálni, az a szájától megvonja, hogy már az első hónap végén gondját viselje az ő nevelőanyjának.

Rideg volt a szive, de abban a pillanatban sirni tudott volna, úgy fájt, úgy sajgott valami keblében.

Főlkelt. Előtte való nap vette föl fizetését; egy tizes még nála volt belőle, azt odanyomta Véghelyi Sándor markába s azt sugta fölébe:

— Fiam, ird meg még egyszer azt az utalványt s ezt a bankót is tedd hozzá.

— Ugy, ugy, csak beszélj vele okosan, Bandi — szólt meg a másodlegidősebb kartárs — kár volna azt a pénzt elkülden; estére megisszuk közös akarattal.

— Csöndesség legyen — parancsolta hozszában kiegyenesedve Gróf Bandi, akárcsak maga volna a járásbíró.

Szemében köny rezgett s a másik pillanatban újból lehajolt, de nem hogy a fiu fülébe sugjon valamit, hanem hogy megölelje.

A dijnokok ijedten néztek egymásra, szentül azt hitték, Gróf Bandi megbolondult.

Ennek igazságát érzi az egész ország gazdaközönsége.

Amint az ország bármely területén tömegesebben előfordul valami állatbetegség, kéréssel szigorral megteszik az óvintézkedéseket, tekintet nélkül arra, hogy ezzel mily óriási veszteség éri az inficziált vidék közönségét.

Nagyvárad város pénztárát évek óta érzékenyen sújtja a sertésvész miatt a sertésvásár forgalmának csökkenése. Csak utóbb kezd növekedni Nagyváradon a sertésforgalom.

A ló- és baromvásár, szerencsére, még megtartotta tekintélyes forgalmát nálunk.

Egy véletlen folytán, a mely nem a város illetékes közegeinek mulasztása miatt következett be, ma azon a ponton áll Nagyvárad, hogy *állatvásárait bizonytalan időre beszüntetik.*

Mint már közöltük, a Léderer és Kálmán-féle szeszgyár egyik biharmegyei községből beszerzett s hizlalásra vásárolt marhái között a száj- és körömfájást konstatálták.

A város azonnal megtette a legszigorubb óvintézkedéseket. A baj kellő módon tudomására lett hozva a földművelésügyi miniszternek.

A legszigorubb zárlat mellett is, mert egy bár zárt területen 20 állat betegedett meg, a kerületi állategészségügyi felügyelő az összes nagyváradai állatvásárok beszüntetését kívánja. Tehát még csak most némileg fellendülő sertésvásárunkat is bezárnák ezen — igaz, törvényes kivánság alapján.

Rimler Károly polgármester, a baj igaz feltárásával rámutatott a miniszterhez küldött jelentésében azokra a megszemélt óvintézkedésekre, amit a baj konstatálása első pillanatában tett a hatóság; de feltárta egyben azt is, hogy mily óriási veszteség érne a várost az állatvásárok beszüntetésével.

A földművelésügyi miniszter válasza tegnap estig még nem érkezett meg, — nem tudjuk, miként dönt a legfőbb fórum.

De egy bizonyos. Ha a miniszter csak a törvény holt betűit nézi s nem veszi tekintetbe, hogy itt egy zárt és egy kellemes ellenőrizett telepen van a ragály, — Nagyvárad bizonytalan időre elveszti állatvásárait.

Igy aztán megnézhetjük, hova jut ez a szegény város.

Nem kevesebbtől, mint legalább 40,000 korona kövezet- és vásárvám bevétel nélkül esik el csak pár hónap alatt is.

Miből fedezzük ezt?

A deficitet pótló közköltő emelésből.

UJDONSÁGOK.

Szent István király napja.

Nagy ünnepe van ma a magyar nemzetnek; első koronás királyának, a második honalapító Szent Istvánnak emlékét üljük kegyelettel. A templomok boltívei alatt felzeng a sóhajszertű ének:

„Ah! hol vagy magyarok tündöklő csillaga . . .”

A nagy nemzeti ünnep alkalmából a lat. szert. székesegyházban a nagy és szent király

emlékezetére és tiszteletére nagy egyházi pompával tartják meg az isentiszteletet. — A szent misét Falotay László pápai praelatus apátkanonok, az egyházi szónoklatot pedig Grócz Béla prépost-kanonok tartja.

A szentmise alatt a székesegyházi ének- és zenekar kiváló egyházi zenedarabokat ad elő; ezek között dr. Szemethy Gézának egy remek szerzeményét: Oh dicsőséges szent Jobbkéz. (Régi magyar ének Szent Istvánról.)

A Szt. László templomban d. e. 9 órakor Brém Lőrincz egyházmegyei actuárius mond szent beszédet s utána az ünnepélyes nagy misét dr. Vucskics Gyula plébános tartja. Mise alatt H. Schweigon Erzsébet k. a., a budapesti zeneakadémia kiváló képzettségű növendéke solót énekel.

Krónika.

Ujsághír: Tarcsa községben, a minap tartotta lakodalomát Lehmann József tanító Mayer Paulina tanítónővel. A templomból jövet a lovak megvadultak s oly szerencsétlenül borították fel a kocsi, hogy a menyasszony anyja szörnyet halt.

A menyasszony ruhája pedig a kocsiiban megakadt s a száguldó lovak tovább ragadták 20—25 lépés távolságra, miközben oly súlyos sérüléseket szenvedett, hogy még azon éjjel meghalt.

Beróva sürtin tarka hírrel
Elöttem e hasáb papír,
Beszél a forgó nagy világról
Hogy itt, amott mi is ma hir.
S a sok között itt egy néhány sor
Oly horzalmos, szívszorító, —
A te tragédiád ez itten,
Szegény meggyötrött tanító.

Mint egy kegyetlen, bus mesében
Volt, — hol nem volt egy ifju pár
S két ifju szív rég összedobbant
S régen, régen egymásra vár
S kik éjt napot robotba töltve
Álmodták csak hogy élni jó
S álmodva vártak rég egy órát
A tanítónő s tanító.

S eljött a nap, s eljött az óra
S a mint az Isten rendelé
Kéz kézben boldog önfelédten
Ugy mentek ép az Ur elé
S jövet az Urnak templomából
Ujjongva! élni oh mi jó!
Sietve szálltak fészükbe már
A tanítónő s tanító.

Én Istenem! ki láttad őket
Mit láthattál lelkükbe, benn, —
Hogy ép e boldog pillanatban
Sujtottál le könyörtelen?
S kiszóltál egy ifju lánykát
Ki ujjongott: hogy élni jó! —
S mit vétettél e büntetésért
Szegény meggyötrött tanító?

Vagy tán Uram, — mert te tudod jól
Előre a mi jönni fog, —
Láttad, hogy többé soh'se lesznek
Mint ma oly igaz boldogok?
S ha elszólt majd a szerelmi mámor
Nem mondják majd, hogy élni jó
S így egymásért rajongva váltak
A tanítónő s tanító . . . —os.

Képviselők halálhírei.

A técsői kerület képviselője, Réthy Mihály alig hogy megválasztatott, mindjárt súlyos beteg lett. Távollévő családját hiába értesítették a táviratok, a beteg magára maradt. Réthy erre dühében nagyot és merészet gondolt és következő táviratot intézte a szabadelvű pártához:

„Técső Réthy Mihály, a szabadelvűpárt képviselője ma meghalt.”

A lapok rövid gyászjelentésben elparentáltak, de a tréfa sikerült. A család mihamar megérkezett és a további távirat váltás fölöslegessé vált.

Makkay Zsiga bár a székesegyház harisnyás képviselője halálhírét a pesti lapok szinte közölték. Meg kell azonban jegyezni, hogy Makkay a hír közlésétől távol állott.

Tegnap a szentendrei kerület »rózsák« képviselője Lupa Péter került sorra. Bizalmas körben már-már rebesgették:

— Szegény Péter! Neked is csak egyszer jutott osztályrészül e nehéz parlamenti viszonyok között összeült Háznak hangulatát egyik pillanatra felvidámitani. Meghalt, a rózsák is elmaradtak.

Es rögtön latolgatták a kerület esélyeit és mindannyian megegyeztek abban, hogy a kerület vagy a néppárt, vagy a függetlenségi part gyarodását fogja jelenteni.

Rége óta csak egyszer történt, ez is csak az öreg Csatárral, hogy halálhírét költötték, most rövid pár hónap alatt már a harmadik honatyát küldik a másvilágra,

Lupa Péter halálhírének czáfolatát az O. E. a következőkben közli:

Költött halálhír. Egy estilap nyomán az összes napilapokat bejárta az a hír, hogy Lupa Péter országgyűlési képviselő pomázi birtokán elhunyt. A Magyar Távirati Irodának a család köréből vett értesülése szerint ez a hír misztifikáció alapszik. Lupa Péter országgyűlési képviselő három hét óta beteg fekszik ugyan pomázi birtokán, de a betegség nem súlyos természetű és orvosi vélemény szerint a beteg képviselő néhány nap múlva elhagyhatja betegágyát. A képviselőházra is kitérték tegnap Lupa halálhírere a gyászlobogót, de csakhamar bevonták.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 8—5 óráig 20 kr-ért. Más időkben 50 kr.

* Szt. István napja a fővárosban. A magyar nemzet ma üli meg legnagyobb ünnepét, a Szt. István napot. Régi szokás szerint a vidék népe ezt az alkalmat használja fel arra, hogy a fővárosba menjen. Budapest már tegnap is telve volt idegenekkel, a kik az utca képét ugyancsak tarkává tették. Az Andrássy-uton az elegáns dandy mellett ott sétál a magyar ruhába öltözött vidéki kisbirtokos és a gatyás paraszt, a legujabb divat szerint öltözött fővárosi hölgyek között pedig ott tolong a sok magyar, sváb és bunyevác asszony és leány különféle nemzeti öltözetükben. Különösen a fényes kirakatokat nézegetik, de ellátogatnak a muzeumokba is, ahol most van a legnagyobb forgalom. De főképp Buda képezi ilyenkor a vonzó pontot, a hová a vidék formális búcsujárását rendez. A magyar királyi államvasutak igazgatósága igen mérsékelt áru menettérti jegyeket ad ki a Szt. István nap alkalmából, a mi nagyban emeli a fővárosba vándorló vidékiek számát.

* Diák-hangverseny. Folyó hó 24-én érdekes műkedvelő előadást tartanak a Fekete Sas nagytermében a vakációzó diákok Füredi József közreműködésével. A változatos műsoru hangverseny este 8 órakor kezdődik. Helyárak 2 kor., 1-50 kor., 1 kor. A tiszta jövedelem felében a Gyermekebarát, felerészben pedig a Színész segítő-egyesület javára fordítatik.

† **Kölln Gyula.** A sz.-somlyai minorita rendház egyik munkás tagja tegnap délelőtt, az irgalmasok gondos ápolása s hosszas betegség után jobb létre szenderült. Szünidei pihenése alatt a Püspök-fürdőben keresett régi májbjára enyhülést, de ott súlyos bajában gondosabb ápolásra volt már szükség. Ezért szállították be néhány nap előtt a helybeli irgalmasokhoz. Életének 45-ik, szerzetesi fogadalmának és áldozó papságának 15-ik esztendejében érte utól halála. Munkaköre rövid megszakítással a sz.-somlyai gymnasium volt, ott magyar és latin nyelvet tanított 16 év óta. A tanítás mellett szakítani tudott időt arra, hogy a gymnasiumi ifúságot lelkesítse, Szilágyság nemzetiiségei között buzgó hazafiságban nevelje. Szerény körnek írója, fiom lelkű költője volt. Nem volt iskolai ünnepély, melyen az ő szép szavú beszédét, édesen csengő rimeit ne hallgatta volna gyönyörrel a tanuló csapat s az ünnepélyeket látogató érdeklőség. A somlyaiak helyi lapjának, addig míg ereje volt hozzá, lelke volt. Nem volt szám melyben ne olvastak volna valamit a környék e tehetséges írójától. A nevelés terén buzgólkodó papi életét tegnap fejezte be, a haldoklók szentségeinek felvétele után rövid idő alatt megszünt élni. Temetéséről a mai nap folyamán fog intézkedni a sz.-somlyai minorita rendháznak Váradra érkező feje.

* **Munkaszünet Szent István napján.** Kereskedőink és iparosaink figyelmébe ajánljuk a Szent István napi munkaszünetre vonatkozó alábbi törvényes szabályokat. Egész napon át folytatható a munka: a) cukrász és mézeskalácsos iparnál, b) nyomda iparnál a halasztást nem tűrő állami és hatósági nyomtatványok, színlapok, műsorok és gyászjelentések előállítására és szétthordására, c) hirdapok elárúsítása és szétthordása, d) szódavíz gyártása, elárúsítása és házhoz szállítása, e) fürdő-intézetknél, f) tej és gyümölcs elárúsítás, g) természetes virágok árusítása, h) szálloda, vendéglő, sör, pálinka, bormérő, kávéház és kávéház, i) búcsukon ugynevezett búcsucikkék árusítása, k) tofák üzlete a városban kívül, l) élő állatok szállítása és kirakásánál. Délután 2 óráig: a) ropoly és fodrász iparnál az üzlethelyiségben; azután csak magán lakásban, színházban. Déli 12 óráig: a) gépiparnál a sürgős halaszthatatlan munkák, b) kis iparnál a sürgősen rendelt munkák, c) meszaros hentes és kolbászkészítő iparnál az elkészítés, ársítás és szállítás, valamint d) a fűszer, bor, tea, csemege és liszt-kereskedéseknél, nem különben a szatócok üzleténél. Délelőtt 10 óráig a pékiparimunkálatok, ideértve a pékműhelyekből történő elárúsítást és házhoz szállítást is. Az itt nem említett üzletek körében semmi munka nem folytatható, sőt a nyitott üzletek ki sem nyithatók.

* **A szárnyas állatok vámja.** Szokoly Tamás törvényhatósági bizottsági tag Nagyvárad város legutóbbi közgyűlésén interpellált az iránt, hogy a városba behozott szárnyas állatok után a vámsorompóknál 4 fillér vámot szednek, holott ez nincs felvéve a szabályzatban a vámköteles tárgyak közé. **Rimler Károly** polgármester a kérdést a vámfelügyelő bizottság elé vitte. A tegnap délután tartott ülésen a bizottság megállapította, hogy szó szerint ugyan nincsen felemlítve a vámdíjszabályzatban a szárnyas állatok, de az 5. és 7. §-okból világosan kitetszik, hogy ezek után 2 fillér vám és 2 fillér piaci helypénz szedendő. Ennek fentartását a bizottság továbbra is javasolja. Arra nézve intézkedést kér, hogy a vámsorompóknál kifüggeszessék, miként a piaci helypénzt csak azok fizetik a vámsorompóknál, akik ezt önszántukból eszközlik. Így tehát a jövőben is szedik a 4 fillért a szárnyasok után.

* **Szobrot Damjanichnak.** A tizenhárom vártanu legnagyobbikának, a kinek nevéhez szabadságharcunk legnagyobb diadalai fűződnek, szobrot akar állítani Szolnok városa. Valóban alkalmasabb hely alig akad az országban, a hősi érz emlékének, hisz a szolnoki csata nagynevű vezére Damjanich volt. A szobor bizottság adakozásra szólítja az egész ország hazafias közönségét, hogy mindenki hozzá járulhasson a nagy hősi emlékéhez.

* **Sorshuzás.** A nőipariskola igazgatósága ez uton hívja fel az érdeklődők figyelmét, hogy a kisorsolándó smyrna szőnyeg sorshuzása folyó hó 20-án d. u. 3 órakor lesz az ipariskola helyiségében.

* **Kinevezések a hadseregben.** O cászári és apostoli királyi Felsége **Kless Antalt** a József főherceg 37-ik sz. gyalogezredhez, **lázári Nagy Leót** a II. Vilmos német császár és Poroszország királya 7. sz. huszárezredhez, **Hennig Farkast** a cászári 1. sz. huszárezredhez, **Sztreska Imrét** a 4-ik honvéd gyalogezredhez hadnagyokká nevezte ki. A magyar királyi honvédelmi miniszter pedig **Blassek József Kovács Béla, Paulik Géza** és felső-őri **Cserenyés Andort** a 4-ik honvéd gyalogezredhez hadapród tiszthelyettesekké és végül **Orbán Sándor**, honvéd Ludovika Akadémiai állománybeli őrmester segédoktatót a nagyváradi hadapródiskola állományába II-od oszt. vivőmesterré nevezte ki.

* **A bolgár fejedelem baklövése.** Mindig kellemetlen dolog az, ha valaki bakot lő. Kétszerez, vagyis Isten tudja hányszoros kellemetlenséggel jár, ha valamely kormányférfi, vagy éppen uralkodó lő bakot, mert azt rendszeren a népek sanylik meg. Hogy miféle bakot lehet lőni, azt mindenki már a fogalomból is tudja. Lehet a hivatalban, politikában, közéleti szereplésben, magántársaságban bakot lőni. Mindig és mindenütt egyaránt kellemetlen. Azonban néha akkor is kellemetlenné válhatik a dolog, ha valaki nem átvitt értelemben lő bakot, hanem ha valóságos, élő, eleven bakot terít le a vadászaton. Ez történt Ferdinánd bolgár fejedelemmel is nemrég magyarországi pihenőjén: Pusztamezőn. Azelőtt, ha ideérkezett, mindig vadászatot. Legutóbb azonban nem vett vadászfegyvert a kezébe, hanem botanizálással töltötte az időt. Ennek oka éppen a »baklövés«. Egyik alkalmi levelezőnk a történetkét következőképpen beszéli el. A pusztamezői majorátus urának: **Koburg Fülöp** hercegnek erdejében ritka szép fehér őzbakja volt. Ő szelidítette is a gyönyörű állatot, mely olyan volt, mint a kezes bárány. A környéken mindenki ősmerte a herceg parancsát, mely úgy szólt, hogy a bakot kimélni kell. De egy valaki még sem ismerte ezt a parancsot és ez a valaki a herceg öcsöce: a bolgár fejedelem volt. Vadászat közben léterítette a pompás állatot. Képzeltető, mennyire kétségbeesett a herceg, a mikor a léterített állatot meglátta. Es bizony gyenge szemrehányásokkal is illette a fejedelmet. Azóta a fejedelem Pusztamezőn nem resz vadászfegyvert a kezébe, mert — ugymond — ha Magyarországon mégrendes vadászaton is lehet bakot lőni, akkor jobb itt áriatlan botanizálással tölteni az időt.

* **Csékéről Szombatságra.** Magyar-Csékén a legtöbb bajt a hivatalok elhelyezése és a tisztviselők lakáskérdése okozza. Az egész községben a főszolgabírói lakon és az uraság épületén kívül nem lehet tisztességes épületet találni. A kir. járásbíróóság eddig ez utóbbiban volt elhelyezve, de most lakás változásra van kilátás. A lakosság most azért folyamodott, hogy alkalmas lakás hiánya miatt helyezték át a járásbíróóságot Szombatságra. Az igazságügy-minisztertől a belügyminiszterhez került a kérelem, s az utóbbi miniszter véleményét kér Bihar megye alispánjától, mivel a közigazgatás és igazságügy érdeke sok tekintetben érinti egymást.

* **Magyar ásványvíz — Afrikában.** Ismeretes dolog, hogy az összes savanyuvizek közül egyedül a hirneves **borszéki** savanyuvíz bírja ki a tengeren való szállítást. Ez a körülmény tette lehetővé, hogy a borszéki vizet Amerikában is ismerik, — legközelebb pedig **Afrikában** is el fog az terjedni. A múlt héten tartott ugyanis gyűlést a borszéki fürdő-tulajdonos községeknek közbirtokossága, illetve ennek választmánya, amely elé a magyar kormány Porth-Elisabethi kereskedelmi megbízottja azt a tervet terjesztette, hogy Afrikában, ahol savanyuvíz források nem igen vannak, könnyű lenne piacot teremteni a borszéki viznek s erre vonatkozólag konkrét indítványt is tett, melynek elfogadása esetén több millió palaczk borszéki viz rendelését helyezte kilátásba. A választmány, miután meggyőződött a dolog reális voltáról, elfogadta az indítványt s ennek következtében legközelebb egy waggon borszéki vizet indítanak utra — Afrika felé.

* **Közzszemlére kitett adókivetési lajstrom** A városi adóhivatal a következő hirdetményt hocsátotta ki:

Hirdetmény! A m. kir. pénzügyigazgatóság által érvényesített: a nyilvános számadásra kötelezett egyletek és vállalatok 1902. évi adókivetési lajstroma az 1883. évi XLIV. t. cz. 18. §-a értelmében: 1902. évi aug. 20—27-ig 8 napi közzszemlére a városi adóhivatal baloldali 6-ik számú szobájában oly figyelmeztetéssel tétetik ki, miszerint az adókivetés ellen: a) azon adózók, kik a kivetési lajstromban tárgyalt adónemmel már a múlt évben meg róva voltak, a lajstrom közzszétételét követő 15 nap alatt; b) azon adózók, kik a kivetési lajstromban megállapított adóval a folyó évben első ízben rovtattak meg, adó tartozásuknak az adókönyvecskébe történt bejegyzését követő 15 nap alatt a közigazgatási bizottsághoz felebbezhetnek. A felebbezések bélyegmentesek és a m. kir. Pénzügyigazgatóságnál nyújtandók be. A később benyújtott felebbezés érdemi tárgyalás alá vétetni nem fog. Nagyvárad, 1902. augusztus 18. **Lukács Odón** adó- és pénzügyi tanácsnok.

* **Vitás kérdés.** Várad-Velenczén a Körözs elfajult árja óriási rombolást idézett elő a partokban s már a vasuti töltést is fenyegette. A további rombolások megállítására végett a köpárhuzamművet, a m. államvasutak hozzájárulásával sürgősen elkészítették. Azonban most azok fentartásának kötelezettsége okoz vitás kérdést, amelyben tegnap helyszíni szemle volt, de megegyezés nem jött létre Nagyvárad város és az államvasutak között. Nagyvárad város azt vitatja, hogy a fentartási költségek nyolczvan százaléka az államvasutakat kötelezi s csak husz százalék esik a városra. Az államvasutak igazgatósága ellenben csak ötvenhét százalékát akarja elvállalni a fentartási költségeknek.

* **Egy tehenet tíz forintért.** Albuca Pável ott árulgatta a marha vásárban tegnap délelőtt egyetlen jószágát, jó husban levő tehenét 160 koronáért. Végre akadt egy vevő **Avram Alexa** személyében a kivel meg is akadtak 152 koronában és Avram 20 kor. foglalót is adott. Amde míg Albuca a marha levelet íratta, Avram a 20 koronán vásárolt jószággal eltűnt. A szegény megcsalt ember a rendőrségre futott, ahol meg is indították a nyomozást a csaló elfogatására.

* **Rákóczy kiállítás Kassán.** A jövő évben, 1903-ban kétszáz éve lesz annak, hogy **II. Rákóczy Ferencz** kurucz tárogatói megharantak és megindult a kurucz szabadságharc. Ebből az alkalomból Kassán, amely tudvalevőleg a Rákóczyak egyik legkedveltebb tartózkodási helye volt, — széleskörű mozgalom indult meg, hogy ez évfordulót méltó módon ünnepeljék meg. Rákóczy-kiállítást akarnak ren-

dezni az azon kor ereklyéből, amely kiállítás tanulságos képet nyújtson az utókornak az 1670-ben kezdődő s a szatmári békével végződő szabadságmozgalmakról. A kiállítás védnökségét már eddig is készséggel elvállalták gróf Apponyi Albert képviselőházi elnök, dr. Bubics Zsigmond Kassa püspöke, gróf Csáky Albin főrendiházi elnök, gróf Károlyi Sándor és gróf Zichy Jenő val. belső titkos tanácsosok. Az előkészítő bizottság ez uton felkéri mindazokat, kik bárminemű a Rákóczy korra vonatkozó ereklyék birtokában vannak, hogy ezeket a kiállítás sikerének biztosítása céljából átengedni s ebbeli szándékukat Gerlőczy Géza elők. biz. elnökkel (Kassa, Fő-utca 4.) tudatni sziveskedjenek.

* A turf hiénái. A fővárosi rendőrségnek ugyancsak sok dolgot adnak a turf hiénái. Minden meetingen akadnak szélhámusok, akik mindenféle furfanggal igyekeznek a könnyenhiévő és a sportszervezőtől, meg a pénzvágytól elvakult embereket becsapni. A mostani nyári löversenyek alatt azonban szokatlanul nagy számban és bámulatos vakmerőséggel működnek a turf szélhámusai. Az első versenynapon hamisított tikkettekkel a totalizátort károsították meg, tegnap pedig már beváltott és ellopott tikkettekkel a közönséget csalták meg. Tegnap délután a detektívek nem tudták a szélhámusokat elcsipni, azonban több alakot, akiket a löverseny-térről a magyar igazgatóság kiiltott, kiutasították. Holnapra, a Szent István-napi versenyekre azonban nagyban készülődik a rendőrség. A detektívek nagy részét a turfra rendelték ki, akik egy a tribünökön mint az olcsó helyeken fogják nyomozni a szélhámusokat.

* A szabó és cipész tanfolyam elmarad. A nagyvárad keressk. és iparkamara és a nagyvárad ipartestület azzal a kérelemmel fordultak a kereskedelemügyi miniszterhez, hogy mint más vidéki nagyobb városban, úgy Nagyváradon is rendeztessen az e célra alkalmazott vándortanítóval szabó és cipészipari tanfolyamot. A kereskedelemügyi miniszter megküldte válaszáat a kereskedelemügyi és iparkamarához, amelyben tudatja, hogy a vándortanítónak elfoglaltsága miatt Nagyváradon nem rendezhet tanfolyamot. Tervbe vette azonban egy második vándortanító állás létesítését. Ha ez meg lesz, a legelső cipész és szabó ipari tanfolyamot Nagyváradon rendezik.

* Vizvezetékét kérnek. A vízvezeték előnyét még mindig nem élvezheti Nagyvárad város közönségének egyrésze. Acsóhálózat ugyan is egyes utcákra nincs kiterjesztve s az ezen utcákon levő házak után 1%-os vízvezetési díjat szed a város. Legújabbban a menház-utcai háztulajdonosok panaszkodnak, hogy nélkülözniük kell a szükséges vizet, mert a Pecza közelsége miatt kutakat nem készíthetnek, a vízvezetési cső pedig nincs lefektetve az utcájukban. Ennek a bevezetését sürgősen kérik.

* Lefülete zseboperateur. Bakró Imre jámbor atyafi bebillegett tegnap Nagyváradra, hogy a vásárhán egyet-mást összevásároljon. A Nagypiaczon ide-oda járkálás közben megéhezett s a közelben levő laczikonyhára ment, hogy éhségét némileg egy kis hurkafélével lecsillapítsa. Igen ám, de a hurka zsiros és erre már »muszáj« inni is. Mivel pedig a laczikonyhán a kiszolgálás még nem oly modern, hogy a m. t. vendégek semmiben sem szenvedjenek hiányt, a mi atyafink sem tudott itókához hozzájutni, gondolt egyet s átment szomszárját eloltani a laczikonyhával átellenben levő vízvezetési kúthoz. E közben történt a malheur. Ugyanis míg Bakró uram nagyokat ivott, egy ügyes és e téren kiváló zseboperateur Bakró uramnak zsebéből 78 koronát tartalmazó erszényét kilopta és futásnak eredt. Szerencsére Bakró is észrevette a lopást és kiabálni kezdett. A posztoló rendőr-őrszem a járókelők segítségével csakhamar le is

fülelte a zsebvágo művészt és a rendőrségre kísérté, hol a neve is kitudódott a jeles firmának. Neve Móna Sándor. Most a zárt ajtók mögött hűsöl.

* Szerencsétlenül járt munkások. A kelenföldi vasuti állomáson tegnap este három munkás járt szerencsétlenül. Egy táviró-oszlop leszerelésével foglalatostkódtak Ster József, Schmidt György és Fojtavics István vasuti munkások. Mind a hárman fölmásztak az oszlopra, hogy a dróthuzalokat leszedjék. Ster, a ki legfőkéül volt, munkaközben elvesztette az egyensúlyt és lezuhant. Estében pedig magával rántotta két társát is. Schmidt és Fojtavics csakhamar fölocsudtak, Ster azonban súlyos sebekkel borítva eszméletlenül terült el a földön. A segítségül hívott mentők a szerencsétlen ember sebeit bekötözték és ezután a Rókus-kórházba szállították. Két társát, a kik csak könnyebb sérüléseket szenvedtek, az első segélyben részesítették és a helyszínen hagyták. A rendőrség a szerencsétlenség ügyében megindította a nyomozást.

EGYESÜLETEK.

A biharmegyei nőegylet választmányi gyűlése.

A biharmegyei és nagyvárad nőegylet választmánya f. évi augusztus 21-én délután fél 5 órakor az árvaházban választmányi ülést tart több fontos ügy elintézése céljából, a melyre a választmányi tagokat és védhölgyeket ez uton hívja meg az előkötő, báró Gerlőczy Félixné.

IRODALOM.

F. M. K. E. beszámolója.

A Felvidéki Magyar Közművelődési Egyesület tartalmas évkönyv alakjában adta ki múlt évi hazafias és kulturális működéséről beszámolóját.

Az évkönyv — melyet Clair Vilmos főtáskár szerkesztett — annak a beszédnek a közlésével kezdődik, a melylyel Thuróczy Vilmos cs. és kir. kamarás elnök a tátrafüredi közgyűlést megnyitotta. Kimutatja azután az egyesület központja, valamint a törvényhatósági választmányok által kezelt alapítványokat 180.771-02 korona összegben. A pénzügyek örvedésén javulnak, a központ bevételei két év alatt megkétszereződtek, (1899-ben volt 15.903 korona, 1901-ben már 36.138 korona) s a takarékbetétekben és értékpapirokban való vagyon is jelentékenyen emelkedett. B-hajtatlan követelések címén az egyesület 2370 koronát volt kénytelen leírni, hátralékos tagdíjakban pedig 16.788 korona a követelése. Adományokban 2731 kor. fojtt be. Az egyesületnek ez idő szerint 701 alapító, 231 örökös és 5948 rendes és pártoló, tehát összesen 5880 tagja van az év folyamán 349 új tag lépett be. Intézményei, a kisedővők, gyermekmenházak, népiönyvtárak, olvasó- és dalosköri kifogásaitalanul működnek. Harminczöt kisedővődjében évenként mintegy 1800 tót-ajku gyermek részesül magyar szellemű gondozásban; ezenkívül állandóan segítyez egy népiiskolát, melynél a magyar nyelv tanítóját fizeti, hét óvodát és egy menedékházat, a melyeknek működéséről évenként esteljes részletességgel számol be a jelentés. Külön fejezetet szentel az évkönyv a megjutalmazott tanítóknak és tanulóknak. A Nemzeti Casino 120 koronás díját Gyenge Erzsébet Szt. Vincze irlalmasrendi nővér, selmezbányai zárdai óvodós; Bende Imre nyitrai püspök 80 koronás jutalomdíját Hrankovics Gergely barackkai tanító; az egyesület négy 50—50 koronás díját Sztankovits Viktória alsó-kubini, Tuka Antal selmezbányai, Bankó János apátmaróti és özv. Hodobay Józsefné turóczi-szent-mártoni tanítók kapják; azonkívül 35 tanító és tanítónő

az egyesület dicsőrd oklevelét. Nem feledkezett meg az egyesület az iskolák szorgalmas tanulóiról sem, akik idegen ajku létükre, nagyobb haladást tettek a magyar nyelv megtanulásában. Az évkönyv 100 tanuló megjutalmazásáról ad számot, akik mindannyian hazafias irányu diszkönyveket kaptak jutalmul.

Magyarosítási szempontból nagy súlyt helyezett az elnökség a népkönyvtárakra, olvasó és daloskörökre. Tizenhat új könyvtárat szervezett a magyar tót nyelvhatáron s azonkívül 4 olvasó és daloskört, a melyek mind jelentékeny tényezői a magyar hazafias szellem és érzelmet terjesztésének. Az évkönyvnek ez a fejezete egyik legérdekesebb és legtanulságosabb része a jelentésnek, mert irásos bizonyossága, mennyire helyesen fogta föl hivatását az elnökség, mikor a népkönyvtárak eszméjét olyan nemes lelkesedéssel fölkarolta.

De élénk tevékenységet fejtett ki az egyesület a társadalmi élet más irányában is. Országos mozgalmat kezdeményezett az Alldeutscher Verein s más hasonló külföldi testületek magyarországi látogatásai ellen és ez ügyben a testvér-egyesületek támogatása mellett föliratot intézett a miniszterelnökséghez. A mozgalomnak meg is volt az eredménye, mert az alldeutschok föladták a magyarországi látogatás tervét. Ugyancsak az egyesület vetette föl a kegyeletes eszmét, hogy néhai Grünwald Bélának szobor emeltessék; Zólyom vármegye hazafias közönsége már bizottságot is küldött ki, hogy az országos gyűjtés módozatait megállapítsa.

Részt vett a felvidéki kivándorlási kongresszus tanácskozásaiban s két határozati javaslatát, mely a kérdés érdemével foglalkozik, a kongresszus határozattá is emelte. A felvidéki színészlet ügye szintén tanulmánya tárgyát képezi az elnökségnek s mihelyt az összes részlet-kérdésekkel elkészült, melyekkel már közel egy éve foglalkozik, megfelelő előterjesztést fog tenni az igazgató választmány elé. Figyelemmel kísérte a felvidék ipari mozgalmait is s mikor a zsolnai iparkiállítás eszméje fölmerült, azonnal intézkedett, hogy a tervezett kiállítás az egyesület tagjai részéről kellő támogatásban részesüljön.

Az egyesületnek tizenegy törvényhatósági választmánya van, a melyek zavartalan együttérzésben a központtal, mindannyian élénk kulturális tevékenységet fejtenek ki. Különösen agilisak a zólyomi, szepesi, turóczi, nógrádi és honti választmányok, melyek a központi pénztár igénybe vétele nélkül, a saját anyagi erejükből tartják fönna a területükön levő egyesületi intézményeket, míg az árvai, lipői, barsi, selmezbányai, irencsényi és nyitrai választmányok a központi pénztár segélyezésében részesülnek.

Az évkönyv az elnökség 1903. évi munkaprogrammával végződik, a mely teljesen megnyugtathat mindenkit, a ki ismeri ennek az ambiciózus egyesületnek nagyon is szerény anyagi viszonyait. Az elnökség tanulmányozni fogja a kérdést, miképen ellensúlyozható a nemzetiségi pénztárvezeték hatása és befolyása; támogatni fog minden olyan irányu törekvést, melynek az a célja, hogy a felvidéki lakosság állandó foglalkoztatására, iparvállalatokat létesítsen: javaslatokat készít egy felvidéki szintársulat szervezésére; népies füzeteket kíván terjesztetni a nemzetiségek anyanyelvén a kivándorlás megakadályozására s mindezek mellett folytatni fogja a népkönyvtárak, olvasó- és daloskörök szervezését, melyek az egész vonalon olyan eredményesen beváltak.

TANUGY.

Beiratások a nőipariskolában.

Az Iparfejlesztő nőegylet-től segélyezett és ellenőrzött nagyvárad nőipariskola a folyó tanév kezdetével új tanfolyamot nyit.

A már éveken át sikeresen működő iskolára ez uton is felhívjuk a közönség figyelmét, hol a női kézimunka és házi ipartárgyak készítésében szakszerű oktatást nyernek a növendékek.

Az 1902—03. tanévre a beiratások au usztus hó 20-ikától kezdődnek, mikor is 2 frt beiratási díj fizetendő. Az évi tandíj 20 frt az uri osztályban 40 frt mely összeg esetleg 2 részletben fizethető.

Azok pedig, akik tandíjmentes égre igényt tartanak, kérvényüket f. hó 26-ig a nőipariszkola igazgatóságához (Fő-utcza, Apolló-épület) nyújtják be, szegénységi, orvosi és iskolai bizonyítványaikkal felszerelve.

Annyival inkább, mert a kérvények elintézése az illetékes hatóságok által idejében elintézendő legyen.

ZENE ES MUVESZET.

Eleméry Klári sikere Borszáken.

Lapunk egyik tárczájában megemlítettük, hogy Borszáken nyaraló szubrettünk, *Eleméry Klári* ott sikeresen hangversenyezett. Legutóbb ismét fellépett az ott építendő róm. kath. templom-alap javára rendezett hangversenyen, a melyen *Várady Aladár* volt színházi karmesternek egy kedves románczát énekelte nagy hatással és az Alleluját a »Nebántsvirág«-ból. Az énekesnőt *Csiky Tivadar* kísérte zongorán, A hangverseny, melyen a fürdő egész közönsége részt vett, a jelzett célra 757 korona tiszta hasznot hozott.

Igazságszolgáltatás.

Esküdtek kisorsolása.

A nyári törvényszünet nemsokára véget ér s a nagyvárad kir. törvényszéknél szeptember első felében megkezdődnek az esküdtzéki tárgyalások.

A szeptember havi esküdteket vasárnap délelőtt sorsolták ki. *Fassie Pál* elnökölt, míg a tanácsban *Dobozy György* és *Kepes Miklós* bírók és *Gyenge Béla* jegyző működtek.

A sorsolás eredményéhez képest szeptember hónapban a következők lesznek az esküdtek:

Rendes esküdtek:

Báthory László irodatiszt Nagyvárad.
Gróf Tisza István nagybirtokos Erdőgyerek.
Szunyogh Zsigmond nagybirtokos Ersemlyén.
Kiss Elek ügyvéd Nagyvárad.
Pallay Sándor földmives Kőtegyán.
Ifj. Mórincz Pál földbirtokos Berettyó-Ujfalu.
Markbreit Sándor Nagyvárad.
Hacszély István erdőmester Nagyvárad.
Köteles István főbíró Tenke.
Hadházy Kálmán ügyvéd Nagyszalonta.
Helfi József zsákkölcsönző Nagyvárad.
Heller Ede szeszgyáros Nagyvárad.
Csengery Antal kereskedő Margitta.
Erdélyi József ügyvéd Nagyvárad.
Huzella Gyula kereskedő Nagyvárad.
Poinár János dohányfelügyelő Nagyvárad.
Strohek Károly kocsigyártó Nagyvárad.
Germán Károly kereskedő Nagyvárad.
Marschalkó Leó gyógyszerész Nagyvárad.
Peller Ferencz szobrász Nagyvárad.
Szabó István birtokos Székelyhid.
Deutsch K. J. kereskedő Nagyvárad.
Keledy József ügyvéd Nagyvárad.
Ifj. Kohn Sámuel kereskedő Nagyvárad.
Cziffra Gerő m. főpénztárnok Nagyvárad.
Dr. Tóth Ferencz ügyvéd jel. Nagyvárad.
Schönfeld Lajos kereskedő Nagyvárad.
T. Nagy Gyula kisbirtokos Komádi.
Mertz János kereskedő Nagyvárad.
Jurcsák Béla gazdatiszt Bályok.

Fólesküdték:

Kajczán József kárpitós.
Balog Döme magánzó.
Pántya Péter kereskedő.
Czeplédy Jeremiás hentes.
Barabás Béla üzletvezető.
Spitzer Sámuel kereskedő.
Kovács László vendéglős.
Ifj. Csér János csizmadia.
Bauer Viktor kefekető.
Grünberger Izsó eczetgyáros nagyváradilakosok.

TÁVIRATOK.

Ő Felsége születésnapja a külföldön.

Berlin, aug. 19. A Ferencz gránátos ezred tisztikara tegnap lakomával ünnepelte meg Ferencz József király születésnapját. A lakomán Süskindal ezredes pohárköszöntőt mondott királyunkra, mint az ezred tulajdonosára és Vilmos császárra.

Pétervár, aug. 19. Ferencz József király születésnapja alkalmából tegnap a peterhofi nagy palotában reggeli volt, a melyben résztvett Miklós czár, az özvegy czárné, a nagyherczegek és nagyherczegnők, Áehrenthal báró osztrák-magyar nagykövet nejjével és Lamsdorff gróf külügyminiszter.

Konstantinápoly, augusztus 19. Ferencz József király születésnapja alkalmából a szultán meleg hangu üdvözlő táviratot küldött a királynak, a mire Ő Felsége épp oly megleghangu távirattal válaszolt. (M. T. I.)

Frigyes főherczeg utazása.

Bécs, augusztus 19. Frigyes főherczeg Pozsonyból ideérkezett és innen Badenbe utazott. (M. T. I.)

A magyar trikolor.

Budapest, aug. 19. (Saj. tud. táv.) *Gospicz*-ből jelentik, hogy Ő Felsége születésnapja alkalmából 12 év óta tegnap tüzték ki első ízben a magyar trikolort a város köz és magán épületeire. A lakosság java része, a felvilágosodott elem örömmel üdvözölte a magyar nemzeti színű lobogót a város falai között. Ellenben egy tömeg csöcselék horváth nemzeti dalokat énekelve gyalázta a magyar zászlót. A hatóság a közbiztonság érdekében kirendelte a csendőrséget a zászlók védelmére.

A sah Londonban.

London, augusztus 19. A walesi herczeg tegnap a király nevében a sah tiszteletére a Buckinghampalotában ebédet adott, a melyre Balfour miniszterelnök és Roberts és Kitchener tábornokok is hivatalosak voltak. (M. T. I.)

Az apácák visszahívása.

Páris, augusztus 19. Loubet elnökhez és Combes miniszterelnökhöz folyton érkeznek üdvözlő és helyeslő táviratok a megyetanácsoktól az egyesületi törvény végrehajtása alkalmából. Egyes megyék, köztük Vendée, Finistere, Vienne, Calvados, Orne, Morbihan stb. megyetanácsai a kongregációs iskolák bezárása

ellen tiltakozó és az apácák visszahívását kívánó határozatokat hoztak. Néhány megyében a prefektusok tiltakoztak e határozatok ellen. Nimesben a prefektura előtt 2000 ember verődött össze, akik az apácáiskolák megnyitását követelték. (M. T. I.)

A spanyol anyakirályné Bécsben.

Bécs, augusztus 19. A spanyol anyakirályné az infánsnővel Badenből ideérkezett és délelőtt 11 órakor Frigyes főherczeg palotájában Ő Felsége fél óráig tartó látogatását fogadta. A király tábornagi egyenruhában a III. Károly-rend nagykeresztjének szalagjával jelent meg a királynénál. A palota előcsarnokában Frigyes főherczeg fogadta a királyt. A királyné és az infánsnő délután 1 órakor visszatér Badenbe.

Bécs, augusztus 19. A király tegnap reggel a spanyol anyakirályné látogatására Ischl-ből ideérkezett.

Merénylet a spanyol király ellen.

Madrid, augusztus 19. Tegnap itt hire járt, hogy a spanyol király ellen Pampelunában merényletet követtek el. Ez a hír azonban teljesen alaptalan. (M. T. I.)

A búr tábornokok utazása.

London, augusztus 19. Botha, De Wett és Delarey búr tábornokok tegnap délután Rotterdamba utaztak, hogy Krüger és Steynt meglátogassák és Mayer Lukács temetésén résztvegyenek. (M. T. I.)

A francia zavargások.

Brest, augusztus 19. A tegnapi folgoeti, st.-méeni és ploudanieli zavargások alkalmával megsebesült 17 férfi, köztük két csendőr, két katona és egy rendőrbiztos, továbbá 10 leány. Letartóztattak 10 embert, de csak kettőt tartottak fogságban. Egy háztulajdonos, egy újságíró és egy lelkész ellen izgatás miatt megindítják az eljárást.

REGÉNY-CSARNOK.

Tüzzel-vassal.

Irta: Sienkiewicz Henrik. 68.

— Igen.

— Hozzátok elő!

Most érkezett vissza Bohun, mögötte egész erdője a kozák dárdáknak. Lehettek vagy kétszázan. Rákiáltott a katonákra.

— Lóra! Hamar!

Sagloba odalépett hozzá.

— Elmégy?

— El?

— Hová a pokolba visz már megint az ördög?

— Esküvőre megyek!

— Az Isten szerelmére, pajtás, légy eszedben. Az a parancsolat, hogy itt maradj és őrizd a várost, te meg elmégy és a katonákat is elviszed magaddal. Hiszen a csöcselék nyomban ráront a nemesekre, ha nincs itt az őrség. Mit szól majd a hetman?

— Bánom is én!

— A fejeddel játszol!

— Hát legfőlebb elveszítem!

Sagloba látta, hogy itt hiába a beszéd. Sejtette, hogy hová indul a vad kozák, s nem tudta mivé válna: vele menjen, vagy itt maradjon? Ha vele megy: megy a kalandokba, s veszedelmekbe. Ha itt marad: a csöcselékkel gyűlik meg a baja, amelyet eddig is csak a Bohun tekintélye, meg az ezer embere tar-

tott féken. A hetmannál meg nem akart védelmet keresni. Csehrint nem hagyta volna el szívesen, mert ott jól folyt az élte, barátságban volt mindenkivel, de legkivált Bohunnal, aki fizetett érte bőkezűen. Végre is rászánta magát, hogy vele megy.

Félóra mulva ezerkétszáz ember állott indulásra készen; Bohun az élőkre állott; mellette lovagolt Sagloba. A parasztek kiálltak a házak elé s találgatták, hogy merre mennek s hogy visszajönnék-e?

Bohun mogorván, némán, titokzatosan ült lován. Katonái nem kérdezték, hogy hova mennek. Utána mentek volna a világvégére is. Atuszattak a Dnyeperen s a Lubniebe vivő országútra értek. Gyors ügetésben haladtak a lovak, nagy porfelhőt vertek föl s mivel forró és tikkasztó volt a nap, csakhamar szakadt róluk a tajték. Meg kellett lassítaniok a menetet s most már nem sorban, hanem hosszú szalag módjára, egyenként, egymás mögött vonultak a lovasok végig az országúton.

Sagloba mindenáron beszédet akart kezdeni Bohunnal, aki megnyugodott kissé, de arcán halálos fájdalom kinja sajgott. A meszeség, amelyet mohó vágygyal fürkészték a szeméi, az egyhangú lódobogás s a pusztai levegő lecsillapították. Sagloba a melegről kezdett panaszkodni.

Tűz szakad le onnan felülről, a csizmám is éget, az ujjas is lekivánczik az emberről. Bohun, hej, Bohun!

A kozák ránézett némán, mintha mély álomból riadt volna föl, olyan volt a tekintete.

— Fiatskám, ne add magad a búsulásnak, mert annak rossz vége lesz. A búskomorság a májban székel, onnan fölbuzódik a fejbe és akkor elvesztheted az eszedet. Nem is tudtam, hogy ilyen szerelmes természetű vagy! Bizonyára májusban születettél a Vénus hónapjában. Akik májusban születnek, azoknak a csontjuk is a nők után bomlik. De az az igazi férfi, aki fékezni tudja az indulatát. En nem bánom, ha haragszol is a Kurcevicekre — de hát nem csak az az egy leány van a világon.

Bohun megszólalt. Felelet volt, amit mondott, de olyan halkán mondta, mintha csak maga akarta volna hallani.

— Csak egy leány van a világon, az én kis galambom.

— Mit érsz vele, ha mással turbékol? Meg aztán nem is illetek össze, ő magasan áll fölötted. Régi nemes család, hercegi ősök...

— Ekelba a nemességtekkel. Nézd a kardomat! Ez az én nemességem, ez az én kőrő nászgyom! Oh az árulók! Akkor persze jó voltam néktek, mikor harciba mentem értetek! Mikor a törököktől rabolnom kellett a számotokra, ti dicső Kurcevicék, akkor barátul és testvérrül fogadtatok! Hizelegtetek akkor nekem és magatok ígértétek nekem a leányt. És most? Jött egy nemes ur, egy elkényeztetett, üres fickó és akkor kidobjátok a régi barátot, a testvért, a vőlegényt! Kitéptétek a szívemet, megöltétek a lelkemet, más ölébe dobjátok a lányt és én ezt néztem szótlanul?

Megremegett a hangja. Összeharapta a fogait és úgy ütött öklével a mellére, hogy beléropogtak a csontjai.

Aztán elhallgattak. Bohun libegett, fájdalom és düh váltakozva tombolt a lelkében. Sagloba várta, hogy végre csak kifújja magát.

— Mit akarsz hát tenni?

— Kozákos lesz, amit teszek!

— Sejttem már. Hát csak tégy, amit akarsz, de figyelmeztetek, hogy ez már a Wisnoviecki földje s hogy Lubnie nincs ide messzire. Szretuski már lrt a hercegeknek, s a herceg raftenetes oroszlan!

— A khán is oroszlan, mégis én voltam az erősebb.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Olcso hitel a székelyeknek. A Magyar Földhitelintézet legközelebb 290 székely gazdának közel 200.000 korona kölcsönt szavazott meg. A székely kölcsön jobbára udvarhelymegyei kisgazdáknak szól, ami az is tanúsít,

hogy a kölcsönök jobbára 400—2000 koronáig menő összegek. A székely föld mentő akciójaként nevezhető az intézet segítsége, mert a nyújtott hitellel számos gazda birtoka terhes kölcsöntől és uszortól szabadult meg. Ujabb folyamatban van 450 kisgazdának kölcsöntögye, melyet a hazafias célra való tekintettel a jelzett intézet sürgősen óhajtott elintézni.

Nagyváradai hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyváradai piacon 1902. aug. hó 19-ik napján tartott vásárban eladott termesztermények és élelmiszereknek.

Tiszta buza: 13.30—12.80. Kétszeres buza 11.60—11.—. Rozs 10.80—10.40. Arpa 10.—.—. 9.60. Zab 11.20.—10.80. Tengeri: 10.40.—10.—. Borsó 36.—. Lencse 40.—. Bab 15.40. Köleskása 23.50. Burgonya 5.20. 100 kiló lángliszt 25.60. zsemlyeliszt 25.20. fehérkenyér liszt 25.—, barnakenyér liszt 22.—. széna fuvarral 4.—, szalma 1.—. Szalonna 126.—, 6 kiló zsop-szalma —20, 150 dkg alom-szalma —16. 1 köbm. bükkfa 6.50, tölgyfa 6.—, cserfa 6.70, 100 kiló marhahús —.96, öntött gyertya —.80, Lámpaolaj —.78. 1 liter óbor 1.—. Uj-bor —.72. Pálinka —.72, Szilva-pálinka 1.80, Szesz 2.—. 1 mm. kőso 21.50, nyers fagyú —.48. olvaszt. fagyú 68.—, szappan 48.—, mosott birka gyapju —.—. magyar gyapju —.—. Egy hektoliter óbor 66.—, új bor 46.—, mész 1.60, kemény faszén* 3.20, puha faszén 3.—, kendermag 26.—, köles —.—. repce —.—, dió —.—, mogyoró —.—, aszalt szilva 44.—. Egy kilogramm savanyú káposzta —, szalona 1.40, sertéshus 1.12, juh-hus 62, veres hagyma 12, fog hagyma 32, bors 2.20, paprika 2.40, barnakenyér 18. Egy liter kőolaj 44, mm. büköny —.—, 1 mm. luczernamag —.—. 1 mm. löhere —.—, 1 mm. burgondi —.—.

Marha ártáblázat 1902. aug. hó 19-ről. Egy pár első rendű jármás ökör 640—720, egy pár másodrendű jármás ökör 520—580, egy pár harmadrendű jármás ökör 280—500, 1 drb fejős tehén 100—250. 1 drb vágó ökör 250 kgr. 170—280. 1 drb vágó tehén 150 kgr. 120—180, 1 drb. veres borju 24—50, 1 drb. fél éves borju 36—62, 1 drb egy éves borju 44—76, két éves borju 60—150. 1 drb hizott sertés 96—106, 1 pár fél éves 34—48, 1 pár egy éves sertés 52—72, 1 pár két éves sertés 84—140. 1 drb igás ló 160—280, 1 pár ökörbőr 40—50, 1 pár tehénbőr 26—34. 1 pár bojubőr 10—20, pár lóbőr 10—20.

Forgalmi kimutatás 1902. évi aug. hó 19-ről. Tiszta buza körülbelül 3500 hltr, kétszeres buza 600 hltr, rozs 800 hltr, 1 árpa 400 hkl. zab 470 hltr, tengeri 140 hltr, burgonya 260 hltr. Lásbas jószágok: Hizott sertés mintegy 36, drb, félhizott 140, sovány 200, süldő 570, malac: 420, hizott marha 32, jármos ökör 730, fejős tehén 320, borju 365, bivaly 15, juh és kecske 130, ló 540.

Kelch Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A Tiszántúli eredeti távirata. —

Értéktőzsde

Budapest, aug. 19.

Osztrák hitel	—	—	—	—	—	697
Magyar hitel	—	—	—	—	—	701
Allamvasút	—	—	—	—	—	—
Rimamurányi	—	—	—	—	—	509.80
Magyar jelzálog	—	—	—	—	—	473
Salgótarjáni	—	—	—	—	—	—
Wagon-kölcsön	—	—	—	—	—	—

Hatszázalék.

Budapest, aug. 19.

Buza októberre	—	—	—	—	—	8.01
Buza áprilisra	—	—	—	—	—	8.98
Tengeri	—	—	—	—	—	6.16
Rozs okt.	—	—	—	—	—	6.58
Zab ápr.	—	—	—	—	—	—
Káposzta, repce, aug.	—	—	—	—	—	96

Hivatalos ártályozások

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1902. aug. 19-én.

Magyar aranyjárdék 4%	—	—	—	—	—	121.25
Magyar koronajárdék	—	—	—	—	—	87.80
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	—	—	—	—	—	118.60
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	—	—	—	—	—	100.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—	—	—	—	—	119.—
Magyar földterhermentelési kötvény 4%	—	—	—	—	—	97.90
Italmérségi jog megváltási kötvény	—	—	—	—	—	109.—
Horvát-uszvontöldterhermentelési kötvény	—	—	—	—	—	87.50
Magyar nyeregvonó-nyereg-kölcsön	—	—	—	—	—	204.—
Tiszszabályozási szaksorsjegyek kölcsön	—	—	—	—	—	162.—
Osztrák járdék papirban	—	—	—	—	—	101.50
Osztrák járdék papirban	—	—	—	—	—	101.50
Osztrák járdék aranyban	—	—	—	—	—	121.50
Osztrák korona járdék	—	—	—	—	—	89.50
Osztrák államsorsjegyek	—	—	—	—	—	152.50
Osztrák magyar bank részvény	—	—	—	—	—	15.80
Magyar hitelbankrészvény	—	—	—	—	—	780.50
Osztrák hitelintézet részvény	—	—	—	—	—	718.—
Párisi visita	—	—	—	—	—	95.17
20 frnkos arany (Napoleon'dor)	—	—	—	—	—	18.05
Németbirodalmi márka	—	—	—	—	—	117.02
Londoni visita	—	—	—	—	—	289.72
20 márkás arany	—	—	—	—	—	23.42

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Kálmán Sándor

ékszerész,

Nagyvárad, Szent László-tér 1. szám.

Állandó nagy raktár:

Drágakövek, ékszerek, arany- és ezüst ajándéktárgyak, ezüst evőeszközök és minden e szakhoz tartozó áruból.

Legszolidabb szabott árak.

Mindenemű alakításokat és javítást elvállal.

Telephon 409. szám. 150

FÜRDŐI MENETREND.

Érvényes 1901. május 1-től.

Nagyvárad—Püspök-fürdő—Felix-fürdő.

	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Nagyvárad	730	950	—	—	450	—	850
Vásártér	722	931	*114	237	420	638	844
V.-Velenceze	740	1000	1135	256	500	656	95
Rontó f.	754	1014	1150	309	514	709	922
Püspök-fürdő	805	1025	1155	314	519	714	915
Felix-fürdő	817	1037	1209	328	536	728	924

Felix-fürdő—Püspök-fürdő—Nagyvárad.

	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Felix-fürdő	820	1042	*1215	330	539	733	956
Püspök-fürdő	838	1100	1227	342	556	743	—
Rontó f.	842	1104	1232	346	560	748	1020
V.-Velenceze	856	1116	1246	359	574	762	1015
Vásártér	912	1117	102	415	630	819	1030
Nagyvárad	905	1127	—	—	623	—	1023

A *-gal jelölt csak vásár- és ünnepnap közlekedik

A Mezey féle házban
(Kossuth Lajos-utca)
egy 5 szobás
I. emeleti lakás 278
november 1-től kiadó.

Eladó, bérbeadó vagy átadó
vendéglő.

Előhaladott korom, s gazdasági ügyemmel leendő elfoglaltságomra tekintettel a Kálvária-hegy alatt levő »Hegyaljához« címzett több évtizeden át közkedveltségnek örvendő, ózondus levegőjű nyári vendéglőm körülbelül 8000 négyzetméter gyümölcs és diszfékkal beültetett területtel a rajta levő, a mai izlésnek megfelelő tágas üveges terem s az előtte elnyúló csinos fedett verendával eladó.

Esetleg 1903. év április hó 15-től számítva 10 vagy 12 évre bérbe kiadó.

Vagy pedig 1903. év április hó 15-től az évi forgalom 10 % biztosíték összegével bíró e szakban jártas üzletvezetőnek átadó, megjegyezve, hogy a legutóbbi

esetben kizárólag az italmérésre vonatkozólag saját termésű boraim elárúsítása kötelező.

Van szerencsém egyidejűleg a nagyérdemű közönség becses figyelmébe ajánlani saját termésű kis üstömön főlt jó és tiszta kezelés alatt álló pálinkáimat, mi literenként vagy hectoliterenként eladó.

Az eladás valamint a bérbe, illetve átadásra vonatkozólag bármikor értekezni lehet.

Nagyváradon — Vizvezeték-utcán a tulajdonos

Karger Sándor,

275. nyári vendéglő és szőlőbirtokosnál.

A fürdő- és nyaralási idény alkalmával a t. közönség szives figyelmébe ajánljuk

tüz- és betörésmentes
letéti pénztárunkat,

melyben külön és közvetlen elzárható fiókok állanak előnyös feltételek mellett a bérlő közönség rendelkezésére.

Nagyvárad takarékpénztár r. t.
219.

Ma szerdán
a „Bazár“ kerthelyiségében
a 37-ik gyalogezred zenekara
Zeneestélyt

tart.

Kezdeté este 8 órakor.

232

Tisztelettel

Dolgos és Szauer.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Apáczai-utca 3. szám.

Művek

folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat
jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfejek,

számlák, falragaszok,
báli meghívók,
tánczrendek, átlapok,
naplók,
palaczkfeliratok,
névjegyek,
gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok
raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

Fő-üzlet: **HÁASZ MANÓ** női divatáruháza, Nagyvárad. **Fiók-üzlet: Amerikai áruház.**
Zöldfa-u. elején.

Szives figyelmét kívánom felhívni a t. vevőközönségnek remekül összeválogatott **tavaszi ajándékaimra** és tekintettel a mindenki által ismert **óriási forgalomra**, abban a helyzetben vagyok, hogy határozottan **olcsóbban adhatok, mint bárki.**

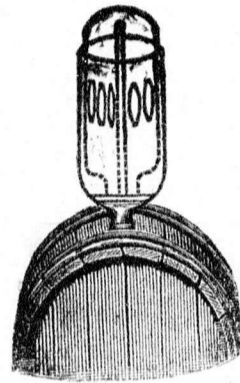
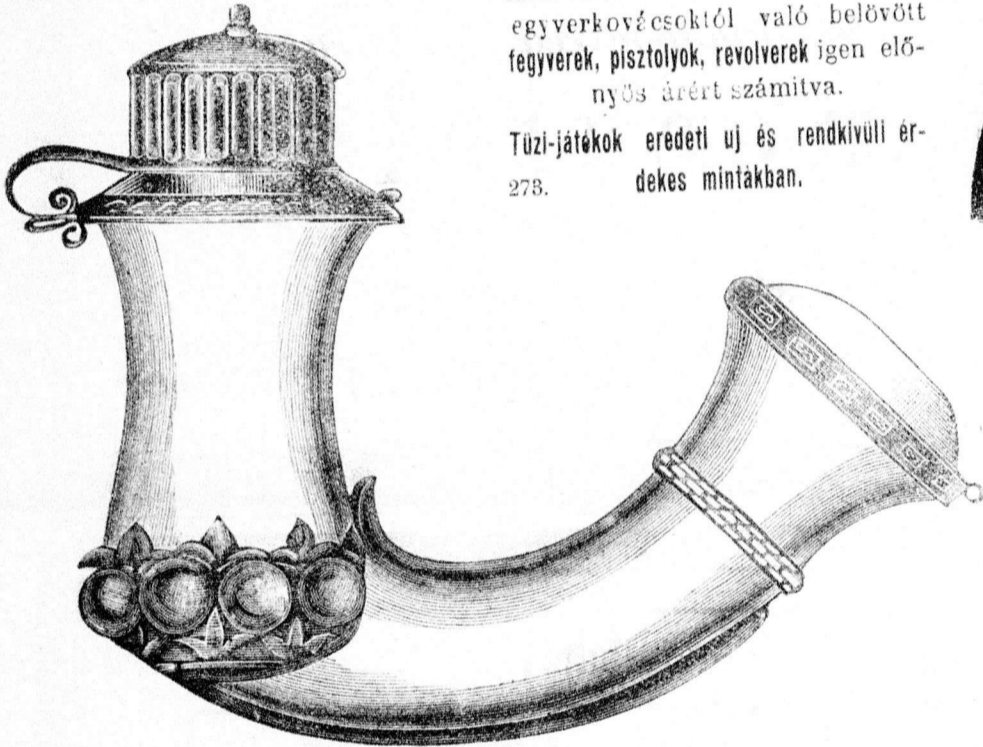
T. vevőim még azon előnyben részesülnek, hogy már 10 frt bevásárlásnál, bárha az részletekben történik is, saját műtermemben (Zöldfa-utca 29. sz.) készült 60 cm. magas életnagyságu fényképet kapnak teljesen ingyen, csupán a papírkéretért s a reá való feszítésért önköltségemet, 1 frt 50 krt számítom fel. Maga ez életnagyságu fénykép a világ egy műintézetében sem szerezhető be olcsóbban, mint 10 forintért.

LŐRINCZ MÓR, Nagyvárad, Bémer-tér, Vashid mellett.

Ajánlja jótállás mellett valódi **tajtekipipait**, ezeknek javítását mérsékelt árért eszközölve. Borotvák eredeti toledoi olasz kézművestől készítve. Hajvágógépek, szappanok, illatszerek, fogkefék, ruha- és hajkefék a legolcsóbb árért számítva. **Vadászati**

kellékekből a híres lütichi egyverkovácsoktól való belövött fegyverek, pisztolyok, revolverek igen előnyös árért számítva.

Tüzi-játékok eredeti új és rendkívüli érdekes mintákban.

Szenzációs talál-
mány boraink
védelmére!

Ezen »Hidraulikus«
aknával lefojtott bor-
nál nem szükséges a
töltőgépet havonta
ismételni. A csapon
álló bort megmenti a
borvirág, vagyis pe-
néstől, ezáltal nem
lesz soha zavaros és
savanyu, így utolsó
cseppig kristály tisztán
eresztődik le a
bor és fölösleges sévá-
lik a kis hordókba
való lehuzgálás vagy
üvegbe töltögetés.
Darabja 1 frt. Hozzá-
való 1 üveg desztillin
35 kr. Kapható:

Lőrincz Mórnál
Nagyváradon.

80 kr. **UJ!!** 80 kr.

ÓRÁS-ÜZLET

Diószeghy István

műórás és látszerész,
Nagyvárad, Nagy-Teleky-utca 41 szám.

Elsőrendű óra javító műhely, hol minden órát kivétel nélkül egy évi jótállás mellett csak **80** krért javít meg, gyorsan és pontosan.

Továbbá raktáron tart a legjobb gyártmányu fali inga- és zsebórákat.

Egy kitűnő gyártmányu új szekevény óra 1 frt 20 kr.

Egy óra üveg csak 10 kr.

80 kr. 235. 80 kr.

1 darab I-ső rendű gallér . . . 11 kr.
1 pár I-ső rendű kézelő . . . 20 kr.

Mai naptól kezdve

Szefir, szintartó, méterje . . . 13 kr.
Ponge selyem, mintázott méterje . . . 50 kr.

Telefon 372.

1902. Szeptember hó 15-ig

Telefon 372.

Batisztokat, ruhaszöveteket, kartonokat, delaineeket, vásznakot, chiffonokat, napernyőket, csipkét és rövidáru cikket

Eddig még Nagyváradon nem létezett olcsó árban fogunk elárusítani.

10 frtos bevásárlás után ingyen képek.

„AMERIKAI ÁRUHÁZ“ Nagyvárad, Fő-utca, színházi Bazar-épület.

1 szefir blous . . . 60 kr.
1 Ponge selyem blous . . . 2 frt 50 kr.

Telefon 372.

1 méter finom carton . . . 17 kr.
1 méter fehér batiszt . . . 30 kr.

Uj üzlet! Szabó Testvérek Uj üzlet!

Nagyvárad, Zöldfa-utca, (a «Zöldfa» söresarnok mellett.)

Ajánljuk:

ujonnan berendezett rőfös és nődivat cikkeinket.

Ing, blousok, napernyők, jó mosó kartonok, Fongaise batisztok, uri és női mosott fehéreneműek, vásznak és chiffonok, csipkék, szalagok.

Uj üzlet!

Bélés és rövidáruk.

Uj üzlet!

Nyomatott a Szent László-nyomdában Nagyváradon.